

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ НАЦІОНАЛЬНИЙ
АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН, ІНФОРМАЦІЇ ТА
РЕГІОНАЛЬНИХ СТУДІЙ

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач випускової кафедри

_____ Н. Ф. Ржевська

« ____ » _____ 20__ р.

ДИПЛОМНА РОБОТА

ВИПУСКНИКА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 291 «МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ,
СУСПІЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ»
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ
«МІЖНАРОДНА ІНФОРМАЦІЯ»

**ТЕМА: «ВПЛИВ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СВІДОМОСТІ НА
ПРЕЗИДЕНТСЬКІ ВИБОРИ В США (НА ПРИКЛАДІ
ПРЕЗИДЕНТСЬКИХ КАМПАНІЙ Б.ОБАМИ, Д. ТРАМПА,
ДЖ.БАЙДЕНА)»**

Виконавець: студентка 4 курсу, 409 групи, Іванкевич Єлизавета Ігорівна

Керівник: доктор політ.наук, доцент, завідувач кафедри міжнародних
відносин, інформації та регіональних студій Ржевська Ніна Федорівна

Нормоконтролер

(підпис)

(П.І.Б)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ВИБОРИ У ПОЛІТИЧНОМУ ПРОЦЕСІ: АМЕРИКАНСЬКИЙ ДОСВІД.....	5
1.1 Вибори як сучасний інструмент прояву демократії.....	5
1.2 Особливості виборів президента в США.....	11
РОЗДІЛ 2. МІСЦЕ ТА РОЛЬ ПОЛІТИЧНОЇ СВІДОМОСТІ ТА КУЛЬТУРИ У ПОЛІТИЧНИХ ВИБОРАХ.....	18
2.1 Політична культура і свідомість: суть і зміст.....	18
2.2 Особливості політичної культури і свідомості США.....	29
РОЗДІЛ 3. ВПЛИВ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СВІДОМОСТІ НА ПЕРЕБІГ ВИБОРІВ У США.....	36
3.1 Особливості виборчої кампанії Б.Обами.....	36
3.2 Виборчі перегони Дональда Трампа та їхні особливості.....	39
3.3 Президентські вибори 2020 року.....	41
3.4 Порівняльний аналіз впливу політичної культури та свідомості на вибори президентів США з 2008 по 2020 роки.....	44
ВИСНОВКИ.....	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ.....	51
ДОДАТКИ.....	58

ВСТУП

Актуальність дослідження. У сучасному суспільстві дуже важливо бути політично обізнаним, незважаючи на вік, стать та професію. Адже залежно від того наскільки суспільство знається на державних процесах, буде залежати – наскільки свідомо громадяни роблять свій вибір. Також, значною мірою, від цього буде залежати державний лад та політична стабільність.

Особливо вагомим є впливовість рівня політичної культури в державі на перебіг президентських виборчих кампаній.

Нині можна впевнено сказати, що чим усвідомленіше суспільство сприймає політичні процеси та політичний вибір, тим стабільнішою є політична система держави. Від цього залежатимуть внутрішньодержавні процеси, зокрема, поява та уникнення державних переворотів тощо. В державі, де громадяни знаються на основах політики, принципах формування влади існує велика вірогідність свідомого політичного вибору, позбавленого будь-якого тиску.

Цей факт неодноразово підтверджували США. Вибори президента в Сполучених Штатах – це завжди марафон з непередбачуваним результатом. З одного боку, така можливість передбачена складною виборчою системою в державі, з іншого – ставленням самих громадян до окремих кандидатів. Для чого потрібно лише згадати минулі та позаминулі вибори в США.

Саме тому, питання вивчення впливу політичної культури і свідомості на перебіг президентських виборчих кампаній, а також на їхній результат є актуальним.

Мета дослідження. Встановити вплив політичної культури і свідомості на президентські вибори в США, на прикладі президентських кампаній Б.Обами, Д. Трампа та Дж.Байдена. Досягненню зазначеної мети сприяло вирішення наступних дослідницьких завдань:

- визначення теоретичних засад політичної культури та свідомості;

- встановлення основних причин стабільності політичної культури в США;
- здійснення аналізу виборчих кампаній в США за останнє десятиліття;
- окреслення відмінностей у виокремлених виборчих кампаніях;
- демонстрація безпосереднього впливу політичної культури та свідомості на політичний вибір в США.

Об'єктом дослідження є президентські вибори як елемент політичного волевиявлення.

Предметом – політична культура і свідомість як фактор впливу на перебіг президентських виборів в США.

Методи дослідження. При написанні роботи було використано порівняльний метод, аналіз останньої зібраної інформації, контент-аналіз та SWOT-аналіз.

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних інформаційних джерел.

РОЗДІЛ 1. ВИБОРИ У ПОЛІТИЧНОМУ ПРОЦЕСІ: АМЕРИКАНСЬКИЙ ДОСВІД

1.1 Вибори як сучасний інструмент прояву демократії

Для функціонування демократичної держави важливим є вплив громадян на прийняття політичних рішень, вплив на формування нових представницьких органів. Найбільш поширеною формою прямого народовладдя є вибори. Вони застосовуються у більшості країн світу, є сучасною, цивілізованою правовою формою оновлення влади, приведення її структур та діяльності у відповідність до потреб життя.[1, с.5]

Виборча система є важливою складовою політичного режиму. У сучасних демократичних державах громадяни мають право на участь в управлінні державою. Контроль за формуванням і діяльністю законодавчих, виконавчих органів влади, органів місцевого самоврядування громадянам дозволяє здійснювати участь у виборах або голосування.

Існує безліч визначень поняття виборів, але всі вони сходяться до одного. Вибори – це спосіб формування державної влади за допомогою процедури обрання представників державної влади, через голосування громадян.

Нині важливість виборів обумовлена тим, що вони забезпечують систематичне оновлення та підзвітність влади, тим самим захищаючи суспільство від застою, зловживань владою, а також загрози диктатури.

Формування найважливіших органів влади, регулярне проведення вільних і чесних виборів – один із найбільш яскравих показників існуючої в державі демократії, головними критеріями якої є легітимність, тобто визнання суспільством або його більшою частиною. [1,с.5]

Як наголошується в Загальній декларації прав людини 1948 року (стаття 2), воля народу повинна бути основою влади уряду.[2] Ця воля повинна виявлятися у періодичних і нефальсифікованих виборах, які повинні

проводитись при загальному і рівному виборчому праві шляхом таємного голосування або ж через інші рівнозначні форми, що забезпечують свободу голосування. Аналогічне положення міститься і в Міжнародному пакті про громадянські і політичні права 1966 року.

Вибори відіграють вагому, якщо не ключову, роль у будь-якому сучасному демократичному суспільстві. Звичайно, сьогодні зазнає прикладів, коли вибори проводяться в країнах і з тоталітарним політичним режимом, де вони, зазвичай, мають формальний, так званий «декоративний» характер, проходять в умовах несвободи, поліцейського нагляду, погроз фізичної розправи і тому – не можуть бути визнані дійсними(справжніми). Крім того, не можна не враховувати і те, що і в умовах демократичного режиму вибори самі по собі лише надають можливість визначення справжньої волі народу, дійсна реалізація якої залежить від дуже багатьох чинників – насамперед, від досягнутого рівня розвитку громадянського суспільства і правової держави, загальної і політико-правової культури громадян країни.

Нині право громадян брати участь у формуванні владних структур є загальноновизнаним елементом сучасної демократичної держави, а вільні, «чесні» і регулярні вибори розглядаються як невід'ємний елемент суспільно-політичного життя, є основною формою волевиявлення населення, формою реалізації народного суверенітету.[3, с. 9]

Практично жодна сучасна держава світу не може обійтися без цього інституту безпосередньої демократії. Це і дозволяє говорити про особливу роль інституту виборів в демократичній системі управління держави.

Нині існує низка наукових досліджень, присвячених дослідженню різних аспектів функціонування виборів, а також дослідженню взаємозалежності виборів та інших інститутів держави.

Роль, місце, цілі, значення і функції виборів є вагомими показниками при їхньому дослідженні. Так, наприклад, сучасні вчені серед функцій виборів виділяють контроль за інститутами влади (за виконавчою владою). Однак,

контрольну функцію зазвичай здійснює парламент – орган, який також сформований за допомогою виборів.

Роль виборів у політичному процесі не є однаковою. Вона багато в чому залежить від типу політичного режиму і функціонуючої політичної системи держави. Наприклад, якщо вибори в демократичних державах мають визначальне значення для стабільної роботи політичної системи, то в країнах недемократичного політичного режиму вони не мають значного впливу на політичні процеси.

Неоднозначною є роль виборів і в країнах з різними партійними системами. У країнах з однопартійною системою або з системою однієї домінуючої партії вони, в основному, не приводять до влади нові політичні сили. Незначна політична роль виборів і в державах, де частина членів представницьких органів не обирається, а призначається. [4]

Метою виборів нині визначають створення умов для того, щоби всі зацікавлені громадяни мали можливість висловити свою волю. Також мета виборів – фінальний результат, на який спрямовано весь виборчий процес. Потрібно зазначити, що ключовою стадією будь-яких виборів є голосування.

Цінність виборів – їх значимість для індивіда та суспільства в цілому, що визначається його участю і бажанням бути частиною соціальних відносин. Можна вважати, що цінність виборів полягає в тому, що вони є суттєвими елементами, по-перше, політичного самовираження громадян, по-друге, політичної самоорганізації громадянського суспільства, що забезпечує його автономію, по-третє, юридично визнаної за громадянами і політичними об'єднаннями можливістю бути суб'єктами влади.[4]

Взагалі можливість бути суб'єктом влади в дійсності не означає можливості ним бути, але вибори існують як соціальний процес і інститут, політико-правова цінність і механізм виховання політичної свідомості у громадян, щоб виробити навички дійсної і повноцінної, а не уявної участі громадян і політичних об'єднань у формуванні влади, відповідальної перед народом.

Вибори також зміцнюють стабільність і легітимність політичної спільноти. Вибори об'єднують громадян один з одним і тим самим підтверджують життєздатність державного устрою. В результаті вибори сприяють соціальній та політичній інтеграції.

Нарешті, вибори мають на меті самореалізацію шляхом підтвердження цінності та гідності окремих громадян як людей. Якими б не були інші потреби виборців, їх участь у виборах сприяє зміцненню їх самоповаги. Голосування дає людям можливість висловлювати свою думку і, висловлюючи партійну позицію, задовольняти свої потреби у відчутті приналежності. Навіть відмова від голосування задовольняє потребу деяких людей висловити своє відчуження від політичної спільноти

Проте, не слід забувати, що у демократичній державі навряд чи можна добитися повної одностайності на виборах, однак цього і не потрібно. Головне, щоб усі громадяни могли висловити свою волю, а влада формувалася і діяла відповідно до неї. Тільки за таких умов досягається суспільна злагода, стабільність і порядок в житті країни.[1, с.21]

Вибори – це, як правило, і загальнонаціональна дискусія про подальші шляхи розвитку(боротьба ідей), і програми розвитку країни. За результатами виборів може відбутися зміна політичного курсу (наприклад, обрання лівої партії після тривалого правління правих) або зміна конкретних посадових осіб при збереженні політичного курсу.

Громадяни, які беруть участь у виборах, постають перед необхідністю визначити свої інтереси відповідно до пропонованих програм політичних партій чи кандидатів у президенти, проявити симпатію або антипатію до конкретних кандидатів. За допомогою виборів проявляється ставлення громадян країни до її найважливішим політичних інститутів. За підсумками виборів з'ясовується ступінь впливу різних політичних сил, ставлення громадян до правлячої еліти і опозиції, політичного режиму в цілому, а також специфіка політичних уподобань громадян.

Також вибори, незалежно від того, чи проводяться вони при авторитарних або демократичних режимах, сьогодні мають ритуальний аспект. Виборчі кампанії – це драматичні події, які супроводжуються мітингами, агітаціями, плакатами, кнопками, заголовками і телевізійним висвітленням подій, і все це привертає увагу до важливості участі в цьому заході. Кандидати, політичні партії та зацікавлені групи, що представляють різні цілі, використовують національну символіку, агітують майбутніми перспективами. Якими б не були специфічні національні, регіональні або місцеві варіації, вибори – це події, які, пробуджуючи емоції і направляючи їх до колективних символів, руйнують монотонність повсякденного життя і фокусують увагу на спільній долі.[5]

Не потрібно забувати також і про ефективність виборів, адже це залежить від цілого ряду політичних, економічних, соціальних, психологічних та інших чинників. Так, наприклад, до економічних чинників можна віднести такі фактори як володіння власністю, рівень зарплати та матеріального благополуччя і т.д. Людям, які мають приватну власність, є що втрачати і захищати, тому участь у виборах є для них неодмінним в умовах перехідного періоду. Однак в умовах стабільності благополуччя, задоволеність становищем може з'явитися також фактором неучасті.

До соціальних факторів належать такі умови, як наявність заможного «середнього класу», осілість, стійкість сімейних відносин, повагу до своєї праці. Духовні чинники формують такі якості виборців, як політична зрілість, освіченість, відчуття своєї історично-національної спільноти, повагу до закону.

Психологічні чинники включають в себе почуття колективізму, причетності зі справами суспільства, готовності до боротьби за досягнення кращих умов життя, сформованість активної життєвої позиції.

Серед політичних умов, необхідних для демократичних виборів, виділяють розвиненість громадянського суспільства з його структурними

інститутами, розвинену багатопартійність, усталену законодавчу базу, історичні традиції.

Як свідчить практика зарубіжних держав – вибори, як правило, включають дві сторони – офіційну та неофіційну. Під офіційною стороною розуміються дії, що здійснюються державними органами і є обов'язковими для проведення виборів. До них відносять: створення виборчих округів, виборчих дільниць, виборчих органів, які будуть проводити вибори і здійснювати контроль за їх проведенням, реєстрація кандидатів та ін. Неофіційна сторона – це заходи, що проводять політичні партії, різні громадські об'єднання, тобто дії, які проводяться недержавними органами.[6]

У виборчому процесі важливим є виборче законодавство держави, адже воно по суті регламентує підготовку та проведення виборів. Є країни в яких виборчі закони не чітко закріплюють поняття виборчого процесу як такого. Україну тут за приклад брати не можна, адже українське законодавство дає чітке визначення виборів і його етапів.

Взагалі, на даний момент у світі не існує досконалої виборчої системи. Саме тому більшість держав світу намагаються модернізувати вже існуючі, вносячи корективи, враховуючи особливості держави та її інтереси. Так наприклад відмінні риси виборчої системи мають країни Західної Європи.

Вибори в різних країнах мають різну питому вагу і значення, що обумовлено значенням і кількістю представницьких органів. Наприклад, у Великій Британії до виборчих відносяться органи самоврядування і нижня палата парламенту, у Франції – органи місцевого управління і обидві палати парламенту, обирається і президент.[6]

У Великій Британії відповідальність за питання проведення виборчого процесу несе виборча комісія, що назначається монархом. Єдиним днем голосування в країні протягом багатьох років вважається четвер. Серед особливостей британської виборчої системи потрібно зазначити відсутність «дня тиші», а політична агітація доступна навіть в день виборів (за виключенням агітації на виборчих дільницях).[6]

Виборча система Франції регулюється Конституцією 1958 р. та виборчим Кодексом. Особливістю французької виборчої системи є те, що виборчі округи вираховуються не по кількості виборців, а по числу жителів. Не дивлячись на ряд труднощів, виборча система Франції має за мету підтримання політичного плюралізму.

Отже, вибори – найважливіший компонент сучасної політики. Вони являють собою спосіб формування органів влади і управління за допомогою вираження за певними правилами (відповідно до виборчої системи) політичної волі громадян. Чесні та прозорі вибори сьогодні означають наявність демократії в державі та є обов'язковим компонентом самовираження суспільства.

1.2 Особливості виборів президента в США

Виборча система в США – одна з найбільш складних і заплутаних у світі. Це підтверджує той факт, що лише одна передвиборча кампанія триває, як мінімум, півтора року, а переможцем у цих виборах може стати навіть той кандидат, який сумарно отримав трохи більше 16% голосів.

Американська виборча система пронизана боротьбою за незалежність від британської корони. І, в якомусь сенсі дана виборча система стала заручником цієї історичної спадщини, ставши непрозорою і, можливо, самою парадоксальною електоральною машиною сучасності.[7, с.173]

Варто зазначити, що американці безпосередньо напряду ніколи не обирають президента США. Більш того, згідно з чинною Конституцією, у американців навіть немає такого права. Саме тому, вибори глави американської держави мають триступеневу структуру.

Отже, традиційно, день виборів у США випадає на перший вівторок листопада, жителі штатів, хоч і голосують за конкретних кандидатів, представлених в бюлетені, але де-факто лише вибирають представників від

свого штату. У США їх називають виборцями. Це 538 осіб, які становлять так звану Колегію виборців (Electoral College).

Кожен штат має право виставити на президентські вибори стільки виборців, скільки конгресменів і сенаторів він посилає в Конгрес. Згідно Першої Статті Конституції США, кількість представників в Сенаті США від кожного штату завжди дорівнює двом. А ось кількість конгресменів від кожного штату визначається пропорційно за кількістю людей, які проживають в цьому штаті. Для цього в країні кожні десять років проводиться перепис населення, по якій і визначається кількість виборців з логіки – чим більше людей, тим більше виборців.[8, с.118]

Так, наприклад, найбільш густонаселений штат Каліфорнія (більше 39 млн чоловік), має 53 представника в Палаті представників, а значить, з урахуванням двох сенаторів, виставляє 55 вибірників. У той час як штати з найменшою кількістю населення відправляють в Конгрес США по одному представнику, а значить, якщо враховувати двох обов'язкових сенаторів, виставляють по три виборця.

Сама схема виборів в даному випадку працює так. Наприклад, якщо в штаті 48% голосів отримає кандидат від республіканської партії, 40% - від демократичної, а решта голосів розійдуться по кандидатам від малих партій (яких в США дуже багато), то всі виборці від цього штату без винятку повинні будуть голосувати за кандидата-республіканця. Ця система, при якій, як кажуть, «переможець отримує все».

Після цього, як тільки по всіх штатах визначилися виборці, настає другий етап виборів, коли вже самі виборці віддають свій голос за одного з двох кандидатів. День їхнього голосування також відомий заздалегідь – це третій понеділок грудня.

Нарешті, третій етап виборів приходить на середину січня, коли проходить голосування Конгресу США, на якому ці результати затверджуються, після чого проводиться інавгурація новообраного президента. Але якщо ясного результату голосування виборців не дало – для

перемоги необхідно отримати 270 голосів, – конституція передбачає можливість голосування Палати представників. Тут для перемоги потрібно заручитися підтримкою від 26 штатів з 50.

Сама ця система виборів, що є такою незвичною для країн, які звикли до процедури прямої демократії, йде до витоків американської історії, а саме – до Конституційного зібрання, яке пройшло в 1787 році у Філадельфії після закінчення війни за незалежність.[8, с.119]

Тоді основні принципи виборчої системи були викладені у Другій статті конституції США. Пізніше, в 1804 році, конституція зазнала модифікації і була прийнята, так звана, Дванадцята Поправка. Основна ідея цієї системи, закладена батьками-засновниками і полягала в тому, щоб відобразити федеративний устрій країни якомога ширше. Сполучені Штати вибудовувались як «договірна федерація». Тут у кожному штаті, як в міні-державі, існують власні конституції, законодавство і інститути влади.

Саме тому американська конституція не відображає в собі права конкретного американця безпосередньо обирати президента – таке право закріплено за кожним штатом. Саме штат є суб'єктом президентських виборів. Більше того, Конституція США навіть делегує право вибирати ту процедуру формування виборців, яка здається штату найбільш прийнятною. Тобто формально кожен штат як хоче, так і призначає виборців. Наприклад, деякі штати якийсь час взагалі просто висували виборців від своїх законодавчих органів, тобто законодавчих зборів, повністю виключаючи з цього процесу саме населення.[9]

Однак, окрім виключно інституційних міркувань у батьків-засновників були причини й іншого порядку. Потрібно розуміти, що головна мета батьків-засновників була створити не демократію, а республіку, тобто такий політичний устрій, де правила б не людина, а закон. Тому вони вкрай скептично ставилися до прямої демократії або охлократії, тобто до «влади народу», побоюючись, що вона може привести країну до хаосу й анархії.

Іншими словами, засновники американської держави порахували, що вибори президента – відповідальне завдання, що гідне небагатьох кращих, тобто тих, хто не тільки навчений життєвим досвідом, але й обізнаний, хоча б у загальних рисах, про те, що взагалі відбувається в інших штатах.

Окрім того, обирати виборців теж могли не всі жителі штатів – спочатку на виборче право було накладено майновий ценз. Наприклад, в 1800 році виборчим правом користувалися лише 150 тис. чоловік, тобто один виборець на 35 жителів. Обґрунтування цієї міри також було пов'язано з цінностями тієї епохи, коли вважалося, що тільки та людина може голосувати вільно і розумно, яка володіє матеріальною незалежністю. З часом, коли до Конституції було внесено нові поправки і право голосу отримали всі громадяни, відбувся розрив в неоднаковій явці виборців на виборах. Білі американці та особливо заможні американці, а також афроамериканці, які в меншій мірі приймають участь, та малозабезпечений прошарок суспільства і молодь, які в меншій мірі приймають участь. Як наслідок, велика кількість американців із малим достатком залишаються поза демократичного процесу.[10, с.85]

Отже, в першій розробці Конституції, право голосу в США було віддано штату, а не конкретному виборцю, від чого й сама система голосування була розбита на три етапи. Зроблено це було з двох міркувань: відобразити федеративний устрій країни і захистити настільки важливу процедуру виборів президента від стихійних і деструктивних елементів.

Важливо зазначити, що спочатку виборці були абсолютно вільні у тому, за кого віддавати свій голос і при цьому формувалися в кожному штаті по-своєму. Десять вони обиралися шляхом прямого голосування жителями штату, а десять – просто висувалися місцевими легістратурами (законодавчими зборами штату). Однак, протягом XIX століття виборча система в країні зіткнулася відразу з двома глобальними і багато в чому паралельними процесами.

З одного боку, стали поступово слабшати різні цензи, що обмежують виборче право, так що до кінця століття практично все біле чоловіче населення

країни отримало право голосу. З іншого боку, все більшу роль в політичному процесі країни стали відігравати дві політичні партії – Республіканська і Демократична. З плином часу вони повністю монополізували процес виборів президента США.

По-перше, стягнувши навколо себе масований електорат, вони закріпили за собою право висувати двох основних кандидатів в президенти від своїх партій. Нині цей процес висунення має кілька ступенів. На першому етапі, який традиційно починається на початку лютого і завершується до кінця червня, у всіх штатах проходять праймеріз або кокуси – первинні вибори кандидатів у президенти від двох партій.

Різниця між праймеріз і кокусах полягає в тому, що, якщо перше – це звичайне голосування, то друге – скоріше багатогодинна дискусія, за підсумками якої виявляється переможець. Таким чином, кандидати від республіканської та демократичної партій призначаються не партійним керівництвом, а самими виборцями. І, вже на другому етапі, за підсумками праймеріз, кожна партія на з'їзді висуває свого кандидата на пост глави держави.[11]

По-друге, партії взяли на себе організацію всієї процедури виборів. Справа в тому, що вибори в США організуються виключно на добровільній основі. В країні немає ніяких призначених комісій, що отримують зарплату і займаються як організацією виборів, так і підрахунком голосів. Усіма цими процесами в США займаються саме партії.

Вони шукають добровольців, домовляються зі своїми прихильниками, формують штаби з активістами, що проводять реєстрацію виборців, розносять агітаційні матеріали. Вони ж беруть участь потім у роботі виборчих дільниць. Таким чином, вся інфраструктура виборчої системи виявилася в руках двох партій, що поступово змінило виборчу систему і непомітно породило в ньому одне протиріччя.[12,с.95]

Варто зазначити, що в дійсності партій в США куди більше, ніж дві. В Америці впродовж всієї історії виборчих кампаній брало участь понад 3 тис.

різних партій. Їх і зараз досить багато, проте їх вплив сильно обмежений. Адже на федеральний рівень пробитися їм практично неможливо з огляду на мажоритарну виборчу систему, яка підштовхує всю партійну систему в країні до двопартійності.

Звичайно, якщо міркувати теоретично, будь-яка партія в США може потіснити одну з двох партій, висунути свого кандидата і, отримавши відносну більшість, зобов'язати виборщиків голосувати за цього кандидата. [12,с.95]

Однак, по-перше, для цього потрібно володіти найпотужнішою мережею партійних осередків у всіх американських штатах, яка є тільки у республіканців і демократів. Це необхідно для того, щоб отримати необхідну кількість вибірників – мінімум 270, що забезпечить кандидату перемогу. І якщо на рівні одного штату це гіпотетично можливо, хоча і вкрай малоймовірно, то в масштабах всієї країни просто неможливо.

По-друге, ця партія повинна виступити не з радикальною політичною програмою, а центристською – тобто якимось чином потіснити ідеологію помірних правих (республіканців) або помірних лівих (демократів). Адже суть мажоритарної виборчої системи полягає в тому, що вона створює таку партійну конструкцію, яка виключає будь-який політичний радикалізм, забезпечуючи представленість тільки стабільним і помірним.

У підсумку, запровадження загального виборчого права і монополії двох партій на висунення кандидатів в президенти привели до того, що фігура виборців перетворилася на анахронізм з минулого. Потрібно розуміти, що обираючи людей в колегію виборців, населення штату дає їм пряму вказівку, за кого вони повинні голосувати, так що виборець перетворюється в умовну фігуру.[12,с.96]

При цьому склалося протиріччя, адже конституція не передбачає висунення імперативного мандата по відношенню до виборців, проте виборча практика, що склалася за минуле століття це допускає. І, саме тому іноді деякі виборці, користуючись цим протиріччям, голосують не так, як їм було наказано в штаті.

Так, наприклад, сталося в 2000 році, коли один з виборців, який повинен був голосувати за кандидата від Демократичної партії залишив порожній бюлетень. Або на виборах в 1976 році, виборець від Республіканської партії проголосував не за висунутого від партії Джеральда Форда, а за Рональда Рейгана – теж республіканця, але який не був висунутий від партії.

І, хоча на рівні законодавства штатів з такими виборцями (faithlesselectors) намагаються боротися, від них ніхто не застрахований. Хоча, варто зазначити, що на підсумки виборів вони поки істотно не впливали.

Звичайно, настільки складна система виборів президента США викликає критику. І, як правило, вся критика сконцентрована на виборцях, а також на самій процедурі непрямих виборів, яка розглядається багатьма як недемократична.

Також, говорячи про особливості виборів в США, не можливо не згадати про прикмети та традиції, важливі для самих американців і кандидатів у президенти. У США існує безліч прикмет, за якими раз у чотири роки ніби то можна безпомилково визначити, хто очолить державу. І, найдивніше, що в ці прикмети вірять і самі кандидати. Однією з таких прикмет є те, що президентські вибори виграє той, маски з обличчям котрого користуються на свято Геловін найбільшим попитом. Ця прикмета ні разу не підводила з 1980 року, а вірування у такі традиції, як правило, привертає увагу до виборів більшості населення, тим самим акцентуючи увагу на їхній важливості.[13]

Отже, варто зазначити, що дана виборча система в США функціонує вже довгі роки. Вибори президента в США є унікальним явищем, адже сам процес є складним і ґрунтується на традиціях, піддається критиці та відрізняється від виборчих систем Європи. Самі американці вважають право голосу привілеєм та громадянським обов'язком, а також найвищим проявом демократії. Американський виборець з відповідальністю відноситься до виборів, що, власне, підтверджує стабільність даної системи.

РОЗДІЛ 2. МІСЦЕ ТА РОЛЬ ПОЛІТИЧНОЇ СВІДОМОСТІ ТА КУЛЬТУРИ У ПОЛІТИЧНИХ ВИБОРАХ

2.1 Політична культура і свідомість: суть і зміст

Знання про політичну культуру та свідомість нині є однією з умов ефективного розвитку суспільства. Зменшення інтересу до політичних

процесів, небажання брати участь у політичному житті держави, сьогодні зумовлює фактори підвищеного інтересу до цього питання.

З моменту виникнення політики як однієї з головних публічних сфер життя, все що виникало в середині, політичні інститути, форми взаємодії влади і індивіда – визначалися існуючою політично культурою суспільства.

Саме поняття політичної культури було введено в науковий обіг в середині ХХ ст. американськими політологами Х.Файнером при вивченні систем правління європейських держав і Г. Алмондом, який першим запропонував наукову концепцію політичної культури. В даний час поняття «політична культура» в політичній науці використовується в різних смислових значеннях, що обумовлено як складністю прояви культури в політиці, так і різним розумінням культури.[15]

У середині 60-х років ХХ ст. дослідженням політичної культури також займалися такі американські політологи і соціологи як Р.Марквідіс, В.Нойман, Д.Марвик та інші. Зацікавленість цією темою обумовлена передбаченням, що політична культура стане тим універсальним поняттям, що зможе пояснити природу стрімких політичних змін у світі і допоможе запобігти їх негативним наслідкам. Науковці передбачали необхідність виявлення засобів і механізмів досягнення політичної стабільності і суспільно-політичного розвитку за допомогою аналізу глибинних, емоційних і соціально-психологічних зв'язків між членами політичних спільнот і формами правління.

На сьогодні не існує одного чіткого визначення поняття політичної культури. Але, в цілому, політичну культуру можна визначати як:

- систему політичних уявлень;
- як систему політичних цінностей, які впливають на політичну поведінку;
- як показник рівня розвитку політичних відносин.

Нині політична культура є сукупністю спільних поглядів та нормативних суджень населення щодо його політичної системи. Кожне

суспільство має свою конфігурацію політичної культури. Це поняття нерозривно пов'язане з поняттями демократії та громадянського суспільства. Поняття політичної культури не стосується ставлення до конкретних суб'єктів (таких як президент чи прем'єр-міністр), а визначається тим, як люди розглядають політичну систему в цілому та свою віру в її легітимність.[14]

Американський політолог Люсіан Пай визначав політичну культуру як сукупність основних цінностей, почуттів та знань, що лежать в основі політичного процесу. Отже, будівельними елементами політичної культури є переконання, думки та емоції громадян щодо їх форми правління.

Таким чином, аналізуючи всі дефініції можна визначити політичну культуру як сукупність елементів і феноменів свідомості, культури в цілому, політичної поведінки, формування і функціонування держави і політичних інститутів, що забезпечують відтворення політичного життя суспільства, політичного процесу.

Якщо розглядати політичну культуру у широкому сенсі, то це історично обумовлена якісна характеристика політичної сфери суспільства, що включає рівень розвитку суб'єкта політики, його політичну діяльність і результати цієї діяльності, і зазначене у відповідних суспільно-політичних інститутах і відносинах.

У вузькому сенсі під політичною культурою розуміється комплекс уявлень тієї чи іншої національної або соціально-політичної спільності про світ політики. Подібно до того як культура в цілому визначає і наказує ті чи інші норми і правила поведінки в різних сферах життя і життєвих ситуаціях, політична культура визначає і пропонує норми поведінки та «правила гри» в політичній сфері.

Так як політична культура є невід'ємною складовою життя будь-якого суспільства – це сприяє залученню соціальних груп, окремих індивідів в політику і обумовлює їх прагнення реалізувати свої соціально значущі інтереси. Проте, для реалізації цих інтересів, індивід або спільнота повинна характеризуватися наявністю певних знань і навичок стосовно їх відношення

до державної влади, політичних інститутів, елітам, лідерів і т.д. Тому в свою чергу ці знання засвоюються людьми завдяки пануючій в суспільстві політичній культурі.[15]

Мабуть, найвагомішою роботою в дослідженні політичної культури була робота Габріеля Алмонда та Сідні Верби «Громадянська культура: політичні установки та демократії в п'яти націях» (1963). В основі даного дослідження лежить відмінність між трьома чистими типами політичної культури: патріархальної, підданської і активістської. Самі автори зазначили, що виділені ними типи політичної культури в «чистому» вигляді в реальності не зустрічаються.[24,с.17]

Стосовно патріархального типу політичної культури, то він є властивий суспільству з несформованою політичною системою, де відсутні спеціалізовані політичні ролі і інтерес громадян до політики, їхні політичні орієнтації невіддільні від релігійних чи соціальних. Суспільство з такою культурою вирізняється своєю аполітичністю, байдужістю, апатією до державних справ і націленістю майже виключно на справи громади, сім'ї.

Для підданської політичної культури, яку ще називають культура підпорядкування, властивим є пасивне ставлення суспільства до політичної системи, індивід в цій системі поважає авторитет уряду, проте пасивний в політичному житті. Держави з домінуючим типом підданської політичної культури, як правило, мають налагоджений механізм установки норм, цінностей, видачі директив, яким всі зобов'язані підкорятися під страхом покарання, позбавлення благ.

Активістський тип політичної культури, або культура участі характеризується наявністю опосередкованих зв'язків суспільства і держави. Характерним є те, що індивіди цієї системи зорієнтовані на активну роль, незалежно від позитивного чи негативного ставлення до державної влади або до системи в цілому.

Як було зазначено раніше, що реальність представлена змішаними типами політичної культури: підданська-активістська, патріархально-

підданська і т.д. Оптимальний варіант змішаного типу політичної культури називається «громадянською культурою», яка в своїй основі містить активістський тип, доповнений певними елементами патріархальної і підданської культури. У цьому ідеальному поєднанні громадяни досить активні в політиці, щоб висловлювати свої власні думки правителям, але не настільки, щоб відмовлятися приймати рішення, з якими вони не згодні. Таким чином, громадянська культура усуває суперечності всередині демократії між народним контролем і ефективним управлінням. США найближче підійшли до цього ідеалу, адже в цій країні громадяни відчувають, що вони можуть впливати на уряд.

Політична культура є складним у структурному плані відтворенням. Вона складається з різних компонентів, які власне її і проявляють. Деякі аспекти структури політичної культури є абстрактними. Наприклад політичні переконання та цінності. Інші елементи легко ідентифікуються, наприклад такі як ритуали, традиції, символи тощо. Ці аспекти політичної культури можуть породжувати почуття національної гордості, які формують зв'язок між людьми та їх країною.[14]

Політичний досвід та традиції, політичні знання, політичні стереотипи, політичні міфи, моделі політичної поведінки особистості і груп, політична ідеологія, політичні символи, політична соціалізація – це власне те, що відіграє фундаментальну роль у формуванні національної політичної культури та свідчить про її наявність.

Політичні традиції можна визначити як соціально-політичний досвід, що сформувався і закріпився в певному суспільстві. Політичні традиції містять передачу, зберігання та відтворення повторювальних елементів певного досвіду в нових соціально-політичних умовах.[15]

Функціональною основою політичної культури є політична мова, тобто система певних знаків і символів, що мають загальноприйняте значення і відображають загальний політичний досвід певного суспільства. Голосування, аплодисменти, вітання в різних варіантах, демонстративний відхід на знак

протесту з політичних заходів – це власне те що і називають політичною мовою.

За допомогою політичної мови, сьогодні, в суспільній свідомості закріплюються найбільш важливі смислові і ціннісні установки і виконується вплив на політичну аудиторію. [16, с.69]

Важливу функцію виконують також політичні символи. Це особливого роду знак, що виражає яку-небудь ідею або явище. До таких символів відносять національно-державні, такі як прапори, герби, гімни; партійні, такі як гімни, емблеми; і скульптурно-архітектурні будівлі, площі, пам'ятники та інші символи. Політичний символ ідентифікує роль і слугує коротким визначенням тих чи інших політичних явищ.

Стосовно політичної ідеології, то її можна визначити як систему політичних, правових, релігійних, естетичних і філософських уявлень, та ідей. Політична ідеологія важлива тим, що відображає ставлення індивіда до дійсності, а також способи пізнання та позиціонування цілей, ідеалів, інтересів певних соціальних груп та суб'єктів політики. Політична ідеологія є визначальним елементом політичної культури певної соціальної групи та виконує низку функцій:

- захисна функція – передбачає збереження ідей, ідеалів, цінностей;
- пізнавальна функція – передбачає донесення до громадян знань про політичну дійсність та сприяє зростанню рівня політичної культури в суспільстві;
- соціально-регулююча функція – покликана формувати відносини між певними соціальними групами за певними принципами та координувати їх. [19]

Нині також важливим питанням при дослідженні політичної культури суспільства є політичний міф. Перетворена форма політичної свідомості, в якому знання і розуміння фактів політики заміщається образами, символами, вигадками, легендами і вірою в них – це все політичний міф який має великий вплив на формування або функціонування існуючої політичної культури.

Подібний міф інтерпретується як культурний феномен і форма суспільної свідомості, як спосіб сприйняття, описи і пояснення подій, при акценті на їх ідеологічної та символічної основі сучасних суспільств. Політичний міф може наповнюватися позитивним змістом, стимулюючи необхідні процеси і події (виборчі, урядові та партійні програми, віра в успіх, в реальність планів і т.д.), але може мати і вкрай негативний вплив.[23,с.20]

Якщо говорити про політичні цінності – то вони є найвищими принципами і покликані забезпечити злагоду в суспільстві чи в окремих соціальних групах щодо основних цілей і проблем. У свою чергу політичні цінності тісно пов'язані з політичними нормами, які виступають як правило для досягнення цінностей.

Політичними нормами називають елемент політичної культури, що забезпечує перехід від цінностей, ідеалів до засобів, практичних чинників її регуляції.

Головне призначення політичної культури – забезпечити відтворення політичного життя на основі наступності, передача політичних норм і цінностей від одного покоління до іншого. І для того щоб виконати цю задачу політична культура має ряд найважливіших функцій.[19]

Однією з них є функція інтеграції. Політична культура згуртовує суспільство, робить його єдиним цілим, забезпечує відповідність громадянського суспільства і держави; здійснюється все це головним чином на основі ціннісного консенсусу, тобто визнання здебільшого суспільства консолідованого набору політичних цінностей, а також через стандартизацію норм політичної поведінки.

Функція соціалізації, сьогодні, передбачає процес засвоєння індивідом норм і цінностей політичної культури, в результаті чого людина адаптується до політичного життя, отримує можливість реалізовувати свої інтереси і цілі всередині політичної системи, діючи за прийнятими правилами і зразкам.

Також важливою є функція ідентифікації. Мається на увазі набуття індивідом відчуття приналежності до будь-якої політичної спільності, почуття

єднання з іншими на основі спільності положення, інтересів і цілей; визначення свого місця в політичному "системі координат", яке дозволяє людині раціонально прораховувати свої політичні можливості; крім цього, усвідомлення своєї ідентичності, спільності з групою є задоволенням базових потреб людини не тільки в груповий приналежності, але і в передбачуваній соціально-політичній захищеності.

Політична культура, в сучасному світі, постає для людини такою собі навігаційною картою, пояснюючи сенс існування політичних інститутів, дій політичних лідерів, можливих наслідків політичної участі або неучасті самого індивіда, тобто розставляючи якісь орієнтири на звивистому політичному шляху кожного громадянина.

Функція комунікації сьогодні теж є дуже важливою, адже це включає: перехід інформації по каналах політичної культури з використанням особливої лексики, символіки, ритуалів та інших засобів спілкування; розвиненість каналів і засобів політичної комунікації дозволяє політичній культурі функціонувати більш ефективно; основні способи комунікації: через ЗМІ, суспільно-політичні організації, неформальні контакти і інші комунікативні ситуації (зустрічі політичних лідерів з народом, голосування, листи підтримки або протесту і т.д.).

Також, що стосується політичної культури, то потрібно пам'ятати, що вона не є монолітною, а може складатись з різноманітних субкультур на основі групових характеристик, таких як раса, етнічна приналежність та соціальні обставини, включаючи проживання в певному місці або в певній частині країни. Американський політолог В. Розенбаум вважає, що в кожному суспільстві існує кілька субкультур, які відрізняються від політичної культури в цілому.

Політична субкультура – сукупність політичних орієнтацій, що помітно відрізняються від орієнтації значної більшості в рамках даного суспільства або, принаймні, від домінуючих у суспільстві культурних орієнтацій. Нині в

багатонаціональних державах виділяють субкультури національних меншин, або релігійно-політичні субкультури.

Політична субкультура включає в себе не тільки щось спільне, що характерне для політичної культури суспільства в цілому, але і те специфічне, що відрізняє дану субкультуру. У той же час політична культура суспільства не є сукупністю політичних субкультур. Вона вбирає в себе найбільш стійкі, типові ознаки, що переважають в даному суспільстві.[20]

Нині виділяють декілька типів політичних субкультур. Носії вертикальних субкультур розрізняються по соціально-статусним характеристикам: це різниця між масовою й елітарною субкультурами. Горизонтальні субкультури – це субкультури, що ґрунтуються на релігійних, етнічних, регіональних та інших подібних ознаках.

Єдність і близькість субкультур сприяють стабільності суспільства, а їх різноманітність є джерелом дестабілізації. Наявність субкультур не може призвести до протиріч і порушити стабільність політичного розвитку за таких умов:

- якщо цінності і норми певної субкультури не вступають в непримиренний і нерозв'язний легальними засобами конфлікт із загальнонаціональною культурою;
- якщо група, що її виражає, терпимо й шанобливо сприймає субкультури і цінності інших груп;
- якщо в суспільстві існують цінності і норми, що розділяються носіями різних субкультур.

Проте, не потрібно забувати і про сферу політичної свідомості. Для становлення демократичного суспільства потрібна свідоме взаємодія між індивідом та державою. Тому політичні знання та культура є необхідними, бо є запорукою захисту власної гідності, свободи і прав.

Роль політичної свідомості в життєдіяльності суспільства важко переоцінити, адже вона не є лише пасивним відображенням політичного буття. Політична свідомість здатна випереджати і прогнозувати розвиток суспільно-

політичних процесів. Тому, воно здатне істотно впливати на політичне життя та на динаміку політичної культури суспільства. Крім того, від рівня політичної свідомості багато в чому залежить політична поведінка, характер політичної діяльності, як окремих людей, так і їх суспільно-політичних об'єднань.

Політична свідомість виникає разом із появою державності, політичної влади. За своїм змістом вона охоплює чуттєві і теоретичні, ціннісні та нормативні уявлення громадян, поєднуючи їх зв'язки з інститутами влади.

Політична свідомість – це сукупність всіх існуючих в дану епоху теоретичних і стихійно виникають у людей політичних уявлень і установок.[18]

За Марксом, політична свідомість завжди була наслідком політико-економічних обставин. Те, що хтось думає про життя, владу та державу, для Маркса завжди було продуктом ідеологічних сил. Він писав: «Не свідомість людей визначає їхнє буття, а, навпаки, їх соціальна істота визначає їхню свідомість».

З точки зору Маркса всі культурні артефакти – релігійні системи, філософські позиції, етичні цінності – є результатами свідомості і піддаються ідеологічному тиску.

Стати «політично свідомим» часто означає, що люди пробудились до своєї справжньої політичної ролі, своєї фактичної ідентичності. Суть політичної свідомості полягає у тому, що це є результатом одночасного процесу віддзеркалення та освоєння політичної реальності з урахуванням інтересів людей.

Зміст політичної свідомості складають політичні норми, цінності, переконання і уявлення. Вона ґрунтується на наступних трьох рівнях:

- теоретичний рівень представлений спеціально створеними концепціями, ідеями та принципами побудови політичного життя;
- емпіричний рівень виступає в формі ідей, накопичених політичними діячами в процесі практичного політичного життя. Не завжди

політичні ідеї чітко сформульовані в теоретичних положеннях. Деякі важливі ідеї знаходять вираз в промовах державних, політичних і громадських діячів, публікаціях засобів масової інформації. Деякі елементи цього рівня можуть бути узагальнені та використані в певних політичних технологіях, а також для побудови політичних теорій;

- звичайний рівень політичної свідомості – повсякденний стан громадської думки з приводу політичного життя.

У сучасному світі можна зустріти такі типи політичної свідомості:

- індивідуальна політична свідомість, яка містить систему інформаційних, мотиваційних і ціннісних компонентів, що забезпечують пізнання індивіда політики та участь в ній;

- групова політична свідомість, що має на меті узагальнити установки і мотиви політичної поведінки конкретних класів, шарів, еліт. У дослідженні групової політичної свідомості важливе місце відводиться політичним позиціям і ідеологічним перевагам, домінуючим в даній групі, оскільки вони у вирішальному ступені визначають політичну поведінку членів цієї групи;

- масова політична свідомість, що висловлює громадську думку, настрої і дію мас. Структурно масова політична свідомість включає як статичні (цінності і загальні орієнтації), так і динамічні (масовий настрої, громадська думка) компоненти.[17]

Якщо говорити про функції політичної свідомості, то вона взаємопов'язана і взаємодіє з іншими формами суспільної свідомості: економічними поглядами, правовими теоріями і нормами, філософськими вченнями, моральними концепціями та естетичними цінностями. Тому виділяються наступні функції політичної свідомості:

- регулятивна функція, що покликана регулювати соціальну поведінку людей на основі сприйняття дійсності, а також на основі сукупності вироблених ними політичних ідей, норм, уявлень і переконань.

- пізнавально-інформаційна функція, що є механізмом сучасного життя такого, коли люди змушені постійно робити вибір, в тому числі і політичний. Все це підштовхує їх до пізнання світу політики, до отримання політичної інформації. Політична свідомість покликана допомогти людям засвоїти політичні знання і інформацію, визначити своє місце в суспільно-політичному житті і правильно в ній орієнтуватися.

- оціночна функція, що формується на основі оцінки політичної дійсності люди формують свої політичні погляди, переконання, позиції.

- мобілізуюча функція, за допомогою якої політична свідомість спонукає людей до політично орієнтованої поведінки, до участі в суспільному житті заради відстоювання своїх соціально-політичних інтересів

Політична ідеологія є важливим елементом політичної свідомості, адже вона виступає в якості стрижневої конструкції всієї ідеологічної системи, і відіграє значну роль в політичному житті суспільства.[22]

По-справжньому конструктивна ідеологія повинна відповідати життєвим реаліям і спиратися на досягнення науки. Правильно сформульовані ідеологічні доктрини дають змогу розробити адекватні підходи до соціальних процесів, проблем внутрішньої і зовнішньої політики. Ідеологія відіграє значну роль у формуванні такого фактора політичного процесу, як громадська думка.

2.2 Особливості політичної культура і свідомість США

Сполучені Штати Америки – країна зі сформованою політичною культурою та політично-свідомими громадянами. Теоретична основа політичної культури США була викладена в концепції Данієля Елазара, що справила значний вплив на американську політичну науку в цілому. Він створив свою концепцію базуючись на основі історії заселення Америки, імміграції до неї, що робить в цілому ще більш цікавим його поставлене питання до вивчення політичної культури США.

У вивченні державної та місцевої політичної культури в США переважає модель моралістичної, індивідуалістичної та традиціоналістичної субкультур Даниеля Елазара [29, с.27] (додаток 1)

Моралістична політична культура зародилася в Новій Англії (Массачусетс), адже це був центр куди переїжджали перші переселенці. Моралісти характеризуються великою відповідальністю за активну участь у громадському житті держави. Головним принципом моралістів є те, що приймаючи те чи інше політичне рішення, виходить з того, що буде кращим для всіх, для кожного члену штату чи нації в цілому. Цікавим моментом є той факт, що при голосуванні за певного кандидата, моралісти в більшості орієнтуються на його особисті якості.[32]

Індивідуалістична політична культура також зародилася в Массачусетсі, куди переселялися Ірландці. Головним принципом індивідуалістів є те, що при прийнятті рішень індивід виходить із того, що буде кращим для нього особисто. В порівнянні з моралістами, для індивідуалістів на другий план відступають моральні якості кандидата за якого голосують, головне щоб його рішення були на користь виборця, який віддає свій голос за нього. Традиціоналістична політична культура зародилася на півдні Сполучених Штатів. Головним принципом традиціоналістів є прийняття рішення яке буде кращим для його групи (фінансова, соціальна група і т.д.). Характерним є те, що нині, традиційно, індивід даної політичної культури голосує за Республіканців.

Варто зазначити, що дана модель політичної культури була сформована давно, і з часом вона все ж таки змінилася з появою нових іммігрантів.

Політична культура та свідомість США значно відрізняється від інших країн наприклад своєю релігійністю. В американській політичній культурі існують інституціональні та ідеологічні моделі, які також лежать в її основі. Також не можливо не відмітити наявність широкого сектору волонтерських організацій, що є відображенням наявності американської свідомості.

У цілому, якщо характеризувати американську політичну культуру, то вона містить ряд основних ідеалів та цінностей. Звичайно, не всі американці розділяють однакові погляди, але переважна більшість дотримується цих загальних ідеалів, включаючи свободу, рівність, демократію, індивідуалізм, єдність та інше. Політичні дебати, як правило, ведуться навколо того, як найкраще досягти цих ідеалів, а не щодо того, чи варто взагалі мати ці ідеали.[25,с.10]

Американці сьогодні схильні визначати свободу як право людей робити те, що вони хочуть. Вони схильні вірити в те, що свобода необхідна для самореалізації та щастя. Тим не менше, свобода повинна бути обмежена на якомусь рівні, щоб створити стабільне суспільство. В Сполучених Штатах загально визнаним принципом свободи є те, що ми вільні робити все, що хочемо, якщо не зачіпаємо свободу інших людей.

Для багатьох американців свобода включає економічну свободу. Люди повинні вільно робити те, що вважають за потрібне в економічній сфері, без втручання влади. Протягом більшої частини 19 століття американська економіка базувалася на капіталізмі, економічній системі, в якій уряд майже не відігравав великої ролі у виробництві, розподілі чи регулюванні виробництва та розподілу товарів. Сьогодні ж громадяни прагнуть певного втручання держави в економіку, але більшість американців хочуть, щоб це втручання було обмеженим.

Аналізуючи сучасну політичну культуру США, велика увага приділяється питанню рівності. Взагалі важко знайти в будь-якій державі двох людей, які по-справжньому рівні, проте в США за законом всі, без винятку, вважаються рівними в своїх правах. Деякі американці можуть бути біднішими за інших, а деякі можуть бути менш культурно-освіченими, чи мати різні погляди, але всі американці мають однакові основні права.[26, с.17]

Політична рівність означає, що в політичній сфері до всіх ставляться однаково. Це, серед іншого, означає, що всі мають однаковий статус згідно із законом. Наприклад, кожен має право на юридичне представництво, і кожен

громадянин отримує право голосу. Всі мають однакове ставлення згідно із законом. Кожен повинен дотримуватися законів, незалежно від раси, віросповідання, релігії, статі чи сексуальної орієнтації, а натомість усі користуються однаковими правами.

Також, варто звернути увагу на обмеженість уряду, який встановлює відносно мало обмежень на свободу своїх громадян. Є деякі речі, які уряд не може зробити, наприклад, обмежити свободу слова чи нав'язати громадянам єдину релігію. Американська Конституція визначає межі державної влади. У США Конституція окреслює структуру правління, тоді як Білль про права гарантує деякі конкретні свободи громадян.

В американській політичній культурі політична рівність також зазвичай означає рівність в можливостях. Усі люди отримують однакові можливості конкурувати та домагатися успіху. Хтось досягне успіху, а хтось – ні, але більшість американців вважають, що кожен, незважаючи ні на що, має право на можливість його досягнення.[27,с.50]

За цією системою уряд забезпечує всім людям однакові можливості, незалежно від того, наскільки вони талановиті чи працьовиті. Більшість американців вважають це несправедливим, оскільки ця система означає, що талановиті та старанні люди не отримують того максимуму, на який вони заслуговують.

Проте, багато прихильників ліберальної політики стверджують, що американці насправді не мають рівних можливостей на досягнення бажаних цілей. Наприклад, жінки, як і раніше, заробляють менше, ніж чоловіки на тих самих професіях, тоді як молоді афроамериканці з міських районів набагато рідше вступають до коледжу, ніж молодь європейської зовнішності. Демократи та республіканці намагаються вирівняти умови, щоб усі мали рівні можливості, але ці дві групи мають кардинально різні уявлення про те, як це зробити.

Для американців демократія є найкращою формою правління, і тому більшість схильна підтримувати політику, яка захищає та розширює

демократію. Значення, яке надається демократії в американській політичній культурі, зазвичай проявляється у внутрішній політиці, але іноді бажання поширити демократію в інших країнах рухає американською зовнішньою політикою.

В американській політичній культурі також діє правило більшості. Тобто влада при прийнятті рішення повинна відображати волю більшості народу, і це є ще одним важливим принципом демократії. Політична культура США спирається на правило більшості як наприклад під час виборчого процесу, коли кандидат, який набирає більшість голосів виграє перегони. Так само, як і коли приймається законопроект, який потребує підтримку більшості членів Конгресу. Без правління більшості демократія не могла б функціонувати.

Проте, при наявності підтримки думки більшості не забуваються і про права меншин. Зворотне правило більшості полягає в тому, що більшість не може мати необмеженої влади. В умовах демократії права меншин також повинні бути захищені, навіть за рахунок переваги волі більшості. Наприклад, меншість завжди має право виступити проти більшості. Так само меншість не може бути заарештована або ув'язнена за незгоду або голосування проти більшості. Без прав меншин, правління більшості легко переросло б у ситуацію, в якій більшість ігнорувала б основні права меншини.

Відповідно до концепції індивідуалізму, яка присутня в політичній культурі та свідомості США, люди по суті є індивідами, які мають свободу робити вибір і приєднуватися або не приєднуватися до груп за своїм бажанням. Життя людини належить тільки їй. Справжній індивід не схожий ні на кого іншого, тому люди повинні робити свій вибір незалежно від того, що думають інші люди. Американці цінують індивідуалізм і поважають людей, які роблять незалежний вибір.[29]

Взагалі в американській історії чітко підіймається питання про права особистості. Захист прав особи був ознакою американської політики ще до Американської революції. Багато колоніальних урядів мали законопроекти

про права, які певною мірою надавали свободу слова, релігії та інше. На початку революції штати писали для себе нові конституції та перелічували права, які уряд не міг забрати. Перші десять поправок до Конституції, відомі як Білль про права, були додані, як тільки новий уряд вступив на посаду в 1789 році.

Два взаємопов'язані ідеали в американській політичній культурі – це єдність та різноманітність. Єдність стосується підтримки американцями республіканців та демократів, навіть якщо вони не погоджуються між собою щодо того чи іншого питання. Політики та інші лідери часто апелюють до цього почуття єдності, особливо під час національної кризи. Назва країни – США – підкреслює важливість єдності для національної політичної культури. Як приклад можна навести ситуацію коли після 11 вересня 2001 року президент Джордж Буш згуртував країну, апелюючи до загальних почуттів патріотизму.

Різноманітність стосується того факту, що американці мають багато різних культурних традицій і мають різні цінності. Майже всі американці походять від іммігрантів, і багато з них пишаються своєю спадщиною та культурною історією. Американці також дотримуються різноманітних поглядів і вірувань. Наприклад, у багатьох американських містах проводяться паради та святкування свят різних груп іммігрантів.

Саме звідси і походить таке поняття як мультикультуралізм. Думка про те, що громадяни США повинні сприймати своє різноманіття та пізнавати культури один одного. Значна частина американської культури походить від західноєвропейських культур. Пізнання нових культур та повага різноманітності набули нових сил за останні роки. Для багатьох людей бути американцем – це дотримуватися ідей та принципів, а не певної релігійної чи етнічної ідентичності. Тож, можна бути патріотом, шануючи традиції своїх предків.

Релігія є невід'ємною частиною політичної культури та свідомості суспільства, адже історія багаторазово показувала, що політика і релігія

перебувають у тісній залежності. Дискусії про вплив релігії на політичний процес йдуть зараз повсюдно. В Сполучених Штатах релігійний фактор завжди грав одну з ключових ролей суспільно-політичного життя. Особливе місце релігії пояснюється специфікою формування і розвитку американської нації і державності. [27, с.18]

По суті, Америка заснована релігійними громадами пуритан. Для перших поселенців релігія стояла вище політики і визначала її зміст і основні контури. Після оголошення незалежності релігія поступово відходила на другий план. Але релігійні інститути завжди надавали значний вплив на всі аспекти життя американців. Громадяни США завжди звертають увагу на релігійний компонент в житті кандидатів, куди б вони не обиралися. Мова йде не про духовну частину (віру), а про приналежність до конкретної конфесії. Найбільш серйозний вплив на результат тих чи інших виборів надають протестанти – євангелісти.

Майже всі групи, які прибули до Сполучених Штатів, перейняли ідею американської мрії, яка, в свою чергу, має різне значення для різних людей. Деякі іммігранти бігли від тоталітарних режимів і тому переслідують американську мрію жити в умовах свободи. Інші дотримуються американської мрії, в якій наполеглива праця призводить до економічного успіху.

Хоча американці завжди плекали ідеали свободи, рівності, демократії, індивідуалізму, єдності і різноманітності, Сполучені Штати не завжди відповідали їм. Рабство, жорстоке поводження з корінними американцями і нездатність надати жінкам право голосу на протязі більш століття є найбільш яскравими прикладами.

Попередньо було зазначено про те що національні символи відіграють велику роль у формуванні національної політичної культури. Найкращий приклад – це американський прапор, який американці вшановують як символ Сполучених Штатів. Орел – ще один із важливих американських символів, що означає свободу.

РОЗДІЛ 3. ВПЛИВ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СВІДОМОСТІ НА ПЕРЕБІГ ВИБОРІВ У США

3.1 Особливості виборчої кампанії Б. Обама

Барак Обама – 44-й президент Сполучених Штатів, який двічі був обраний на цю посаду. Перший афроамериканець, висунутий на пост президента США від однієї з двох найбільших партій, і перший в національній історії США – темношкірий президент. Вибори президента Сполучених Штатів Америки 2008 пройшли 4 листопада. Це були 56-ті послідовні вибори президента і віце-президента США на чотирирічний термін. Його опонентом був республіканець Джон Маккейн.

Кількість соціологічних опитувань, проведених напередодні голосування в США, побили всі рекорди. Так ці вибори увійшли в історію з приставкою «самі». Витрати кандидатів для отримання одного голосу виборців склали найбільшу суму в історії – вісім доларів. За даними федеральної виборчої комісії, Обама зібрав на свою виборчу кампанію рекордні пожертви – 639 мільйонів доларів. На той час, на виборах була зафіксована безпрецедентно висока явка виборців – приблизно до 140 мільйонів чоловік прийшли для голосування. [31]

Згідно з усіма опитуваннями, протягом усієї передвиборної кампанії, незважаючи на спроби опонентів очорнити імідж кандидата, Барак Обама випереджав Джона Маккейна. Всі задавалися питанням як чорношкірий кандидат, якому немає ще й 50, зумів заручитися такою масштабною підтримкою як простих людей, так і представників бізнесу? В очах багатьох виборців Обама виглядав втіленням «американської мрії». Політик, який навчався на Гавайях і чий життєвий шлях аж ніяк не можна назвати легким, подолав расові забобони суспільства.

Передвиборча кампанія Обама була побудована під гаслом «Америка чекає змін». Обама зумів не просто дати американцям мрію, він зумів

переконати виборців, що вона можлива в реалізації. І що з його приходом в Білий дім політики будуть працювати на потреби країни, що можна подолати давно існуючий, колосальний соціальний розкол всередині суспільства, примирити непримиренне і дати надію майбутнім поколінням. Мабуть великий вплив вказала його книга «Думки про відродження американської мрії», яка вийшла напередодні виборів.

Під час своєї промови після оголошення результатів Президент сказав «Результати виборів довели, що існують Сполучені Штати Америки, які долають всі соціальні та етнічні кордони». Це знаменувало велику підтримку Президента з боку афроамериканської субкультури. Також важливим було те, що виборці голосували за Обаму через переконання, що він зможе змінити внутрішньо – і зовнішньополітичний курс держави, закінчити війну в Іраку, зайнятися оновленням економічного стану США.

У 2012 році Бараку Обамі також вдалося отримати перемогу на виборах. Його основним опонентом був кандидат від Республіканської партії, колишній губернатор штату Массачусетс – МітТромні.Виборчу кампанію Президент провів під гаслом “Forward” («Вперед»).

Згідно з соціологічними опитуваннями, під час президентської кампанії головним предметом занепокоєння виборців було стан економіки. У своїй передвиборчій програмі Обама робив акцент на побудові нової економічної системи, що буде вигідною всім американцям, а не тільки громадянам з високим рівнем доходу. Крім того, Президент підкреслював успіхи своєї зовнішньої політики і політики безпеки, зокрема, знищення ватажка «Аль-Каїди» Усами бен Ладена.[34]

Стосовно національних меншин, то варто зазначити, що за період президентства Обами, афроамериканці так і не відчували себе захищеними. Вже в 2012 році на виборах, серед соціологічних опитувань його рейтинг був нижчим а ніж на попередніх. Але все ж Обама мав велику підтримку.

За його переобрання агітували не тільки зірки, на його стороні були політики, бізнесмени і кілька впливових видань. За переобрання президента

виступали газети TheNewYorkTimes, WashingtonPost і LosAngelsTimes, що вважаються флагманами журналістики США. Обама також заручився підтримкою экс-президента Білла Клінтона, який, виступаючи на з'їзді демократів 6 вересня 2012 року, заявив, що «Обама заклав основи сучасної і більш збалансованої економіки».

У своїй передвиборчій програмі Барак Обама робив акцент на малому бізнесі, студентах та людях пенсійного віку. Що і залучило велику увагу даних виборців. Успіх Обамі також забезпечила прекрасна робота його виборчих штабів з населенням штатів що коливаються. Завдяки особливостям американської виборчої системи, саме вони при практично рівній, в масштабах країни, кількості виборців, які проголосували за обох кандидатів, дають шанс на перемогу.

Обама в ході кампанії планомірно розширював свою електоральну базу. Так за даними екзит-полів, за Обаму проголосували 60% виборців молодше 30 років, 55% жінок, 93% афроамериканців і 69% іспаномовних виборців. Обама виграв голоси виборців ключових штатів Огайо, Каліфорнії, Вісконсина, Вашингтона і Гаваїв. Взагалі, президентські вибори 2012 року увійшли в історію як найдорожчі виборчі кампанії. Витрати обох кандидатів склали близько \$ 6 млрд.

SWOT-аналіз виборчих кампаній Б.Обами:

<p style="text-align: center;">Сильні сторони</p> <p>Велика підтримка національних меншин; Наявність досвіду в президентському кріслі; Орієнтування на національній ідентичності.</p>	<p style="text-align: center;">Слабкі сторони</p> <p>Падіння рейтингу після економічно кризи Невдалий слоган «Америка чекає змін»</p>
<p style="text-align: center;">Можливості</p> <p>Продовжити свою стратегію Орієнтація на виборців з «невизначених» штатів. Наявність негативної виборчої кампанії опонентів</p>	<p style="text-align: center;">Загрози</p> <p>Нові зовнішньо політичні виклики Намагання очорнити імідж Б.Обами перед виборцями</p>

Отже, Барак Обама за 2 каденції свого президентства мав велику підтримку з боку громадян. Під час своїх виборчих кампаній він акцентував увагу на нагальних проблемах і давав відповіді на те, як їх побороти. Як результат мав велику підтримку серед національних меншин, афроамериканців та людей з вищою освітою.

3.2 Виборчі перегони Дональда Трампа

Дональд Трамп – 45 президент Сполучених Штатів. У віці 70 років Дональд Трамп став найстарішим, на той час, президентом США. Він побив рекорд Рональда Рейгана, який посів цю посаду в 69 років. Його основним опонентом була Хілларі Клінтон, кандидат від Демократичної партії. Кандидат шов в президенти з гаслом «Зробимо Америку Першою».

Вибори президента США в 2016 році виявилися чи не найбільш непередбачуваними за своїми підсумками за всю історію країни. Переважна більшість політичних експертів стверджували, що перемогу з високою ймовірністю здобуде кандидат від Демократичної партії Хілларі Клінтон. За офіційними даними Хілларі Клінтон набрала 59,94 млн. голосів виборців, тоді як Дональд Трамп – 59,71 млн. Тим самим кандидат від демократів випередила переможця на прямих виборах, але отримала всього 43% голосів колегії вибірників.[33]

Перемога Трампа здивувала світ – на завершальних етапах передвиборчої гонки восени 2016 року опитування громадської думки показували незначну, але стабільну перевагу його суперниці. Клінтон випереджала республіканця на 3-5%, що в масштабах країни робило її президентство майже неминучим.

Проте, за даними екзит-полів, 29% громадян США латиноамериканського походження під час голосування підтримали Трампа –

всупереч усталеній думці, що ця група населення вибере Клінтон. Адже існує стереотип, що дана група традиційно голосує а демократів.

Трампу вдалося здобути перемогу в шести штатах, які на багатьох минулих виборах голосували за демократичного кандидата. Такі штати як: Флорида, Айова, Огайо, Мічиган, Пенсільванія і Вісконсин вперше за довгий час проголосували за Республіканця. За винятком Флориди, яка традиційно є штатом що вагається.

У ході передвиборної кампанії експерти і ЗМІ в США говорили, що Трампа підтримують насамперед білі виборці-чоловіки з невисоким рівнем доходу – типові «середні» виборці. Але екзит-поли і опитування показали, що цей стереотип може бути не зовсім вірним. Наприклад, відносно заможні – з річним доходом понад \$ 50 тис.– білі американці чоловіки в більшості підтримали Трампа.[35]

У чотирьох штатах, які 8 листопада підтримали Трампа, – Вісконсині, Флориді, Огайо та Пенсільванії – середній дохід домогосподарств незначно виріс в порівнянні з 2010 роком. Відсутність видимого прогресу в економіці служили одним з пояснень запиту американців на зміни, які їм обіцяв Трамп.

Трамп відрізнявся наявністю популістської позиції по відношенню до нелегальної міграції. Бажання призупинити несправедливі, на його думку, торгові угоди і військові інтервенції принесло йому особливу підтримку серед робочого класу. Погляди Дональда Трампа в основному поділяли білі американці (58%). Політика Хілларі Клінтон виявилася ближчою до нацменшин, адже її підтримали 88% чорношкірих виборців, 65% латиноамериканців і вихідців з Азії. Підтримка республіканського кандидата була в групі людей, які отримали середню або неповну середню освіту, на відміну від його опонента, за яку більшість голосувала з вищою освітою.

SWOT-аналіз виборчої кампанії Д.Трампа

Сильні сторони Велика підтримка середнього класу; Орієнтування в виборчій кампанії на відродження держави; Позиціонування політика як з твердою точною зору стосовно майбутніх політичних рішень.	Слабкі сторони Відсутність позитивного іміджу; Відсутність підтримки серед провідних ЗМІ; Негативне ставлення національних меншин до кандидата.
Можливості Орієнтація на виборців з «невизначених» штатів; Можливість залучитися підтримкою пасивної групи виборців; Традиційна підтримка релігійних конфесій.	Загрози Слабка підтримка електорату в цілому; Загроза програти прямі вибори; Загроза не отримати голоси штатів, що традиційно голосують за Демократів.

Отже, Дональд Трамп – запам’ятався своїми промовами, інколи навіть міг відзначитися популізмом. Мав велику підтримку з боку «синіх комірців», тобто робітничого класу та виборців які мали більше ніж середню заробітну плату. Під час своєї виборчої кампанії робив акцент саме на внутрішньополітичні процеси та відстоював права Сполучених Штатів.

3.3 Президентські вибори 2020 року

Президентські вибори в США 2020 року відбулися 3 листопада, де було обрано 46-го президента США, кандидата від Демократичної партії, віце-президента і сенатора Джо Байдена. Його головним суперником був чинний на момент виборів 45-й президент Дональд Трамп, висунутий Республіканською партією.

На виборах була найвища явка виборців з 1900 року. Кожен з двох основних кандидатів отримав більше 74 мільйонів голосів, що перевершило рекорд Барака Обами в 2008 році. Шалена активність та безпрецедентна явка

– до дня виборів проголосували понад 100 мільйонів американців. На виборах 2016 року ця цифра становила лише 20 мільйонів. Експерти вважали таку активність ознакою того, що Байден мав перевагу. Проте була сильна хвиля ентузіазму на підтримку Трампа.[36]

На виборах 2020 року серед особистих якостей, які американці хотіли бачити в майбутньому президенті, переважна більшість респондентів вказали «сильного лідера».

У своїй виборчій кампанії Джо Байден робив ставку на молодих та не білих виборців, випускників коледжів, та тих, хто стурбований расовою нерівністю. Гостро підіймалася серед його кампанії питання стримування пандемії коронавірусу. Виборці були стурбовані економікою, пандемією та расовою нерівністю, згідно з результатами національних та державних виборчих дільниць. Близько третини виборців сказали, що економіка є найважливішим питанням їхнього голосування за президента

Незважаючи на те, що Байден виграв латиноамериканські голоси, на національному рівні в рамках екзит-полів, опитування показали, що Трамп покращив свою позицію серед латиноамериканських виборців принаймні в двох ключових штатах. У Флориді, де проживає багато кубинських виборців, схильних до республіканців, Трамп, здавалося, приблизно позмагався з Байденом. Хоча Трамп відслідковував Байдена серед латиноамериканців в інших штатах, включаючи Техас і Вірджинію, опитування вказують на те, що в більшості штатів на полі бою він не втратив позицій з 2016 року і, можливо, навіть досяг невеликих успіхів. А Трампу, як і на минулих виборах, вдалося отримати більшість голосів білих виборців, які не здобули вищу освіту.[37]

До, під час та після дня виборів Трамп і численні республіканці намагалися скасувати результати виборів. Вони заявляли про часто поширені порушення на виборах і намагання вплинути на процес підрахунку голосів у штатах, що вгаються. Однак, Генеральний прокурор Вільям Барр і офіційні особи в кожному з 50 штатів не виявили доказів широко поширених фальсифікацій або порушень під час виборів. Федеральні агентства з безпеки

заявили, що це «були найбезпечніші вибори в історії Америки» . Трамп і його союзники, включаючи республіканців-членів Конгресу, все ще продовжували робити численні спроби скасувати результати виборів, подавши десятки судових позовів. Після цього Трамп продовжував поширювати неправдиві заяви про свою перемогу на виборах. Він і його прихильники також поширювали теорії змови про масштабні фальсифікації в ході виборів; чинили тиск на виборців-республіканців і законодавців, заперечуючи проти сертифікації колегії вибірників в Конгресі. Дана діяльність була охарактеризована низкою ЗМІ як «спроба перевороту».

Трамп неодноразово відмовлявся поступатися і оголошував себе переможцем. Співробітники його виборчого штабу продовжували численні спроби оскаржити результати виборів навіть після того, як ряд сенаторів-республіканців, включаючи лідера сенатської більшості Мітча Макконнелла, висловилися проти заперечення результатів голосування. 6 січня 2021 року відбувся масштабний мітинг на підтримку Трампа в Вашингтоні, в ході якого діючий президент США заявив: «Ми ніколи не здамося, ми ніколи не визнаємо поразку», після чого натовп його прихильників на нетривалий час захопила Капітолій. 7 січня Трамп визнав поразку.

SWOT-аналіз виборчої кампанії Джоозефа Байдена

<p style="text-align: center;">Сильні сторони</p> <p>Орієнтування в виборчій кампанії на зміну політично курсу якого всі чекають; Велика підтримка національних меншин; Наявність підтримки 44 президента.</p>	<p style="text-align: center;">Слабкі сторони</p> <p>Можливість опонентів зіпсувати імідж; Скандал навколо України.</p>
<p style="text-align: center;">Можливості</p> <p>Орієнтація на виборців з «невизначених» штатів; Можливість в ході виборчої кампанії підняти питання, що найбільше цікавлять населення</p>	<p style="text-align: center;">Загрози</p> <p>Загроза втручання опонента в хід виборчої кампанії</p>

Отже, Джо Байден – став найстаршим президентом за всю історію виборів і зібрав найбільшу кількість голосів. Під час своєї виборчої кампанії робив акцент на відновлення ліберальних процесів в країні, а також зазначав, що за його президентства не буде відступати від норм міжнародного права. Мав велику підтримку зі сторони афроамериканців та робив акцент на традиціях ведення політики в США.

3.4 Порівняльний аналіз впливу політичної культури та свідомості на вибори президентів США з 2008 по 2020 роки

У таблиці описано характеристики, яким чином робили свій вибір робили американці виходячи з фактору впливу наявної політичної культури та свідомості в суспільстві. За основу взято релігійний фактор, наявність субкультури та її позиція, а також чому взагалі виборці віддавали свої голоси за тих чи інших кандидатів.

	Релігійний фактор	Субкультура (як робили свій вибір національні меншини)	Через які переконання віддавали свої голоси за даного кандидата?
Б.Обама	Більше ніж 70% американців вважають наявність твердих релігійних переконань у претендента на пост в президенти. Б. Обамі вдалося створити імідж достатньо імпонуючий різним релігійним	Наявність субкультур в державі означає не монолітність даної системи. США характеризуються наявність великої кількості іммігрантів. Афро-американці віддавали свої голоси за Обаму через його расову приналежність, а також через те, що він	На момент виборів в 2008 році була велика явка виборців. Народ віддавав свої голоси з переконанням змін в економічному плані в державі, керуючись фактом великої економічної кризи. В 2012 році виборець вбачав ефективність президентства Б.Обами, тому хотів

	<p>групам, проте в своїх інтерв'ю він не називав США «Християнською державою», а також вбачав інтереси атеїстів.</p>	<p>висувався від демократичної партії. Як правило нац. Меншини в більшості голосують за демократів.</p>	<p>аби він продовжив свою політику.</p>
<p>Д.Трамп</p>	<p>Історично склалося, що представники різних конфесій під час виборів надають перевагу кандидатам від Республіканської партії, через їх консервативні переконання та відданість традиціям. Д. Трамп характеризується приналежністю до пресвітеріанства. Він протягом тривалого періоду надає фінансову підтримку американським пресвітеріанським місіям по всьому світу. Крім того, за підтримки його фондів функціонує безліч ЗМІ релігійного спрямування,</p>	<p>Через риторику Трампа стосовно його відношення до афроамериканців та вихідців з Латинської Америки, очікувалось що за республіканця проголосує мала кількість виборців. Проте, як показали вибори, за кандидата голосували близько 40% від 100% всіх меншин. Даний показник вразив більшість екзит-полів.</p>	<p>На виборах в 2016 році, виборці які голосували за Д.Трампа робили свій вибір базуючись на факторі зміни політичного курсу США, а також виборці, яких цікавило питання великої кількості мігрантів до країни.</p>

	видаються газети і журнали.		
Дж. Байден	<p>Джозеф Байден – один з небагатьох кандидатів католиків в історії президентських виборів США. У православних церков в США відносно мало прихожан, тому їх вплив на політику символічний. Як і католики, ортодоксальні євреї та інші не надто численні за американськими мірками громади, православні завжди ставилися до релігійних меншин і історично підтримували демократів. Так і заручився підтримкою нинішній Президент США.</p>	<p>Як показали результати екзит-полів, за Дж.Байдена в більшості голосували темношкірі та вихідці з інших країн. Ліберальна політика кандидата в президенти принесла власне перемогу на виборах в США.</p>	<p>Джо Байден став першим в історії президентських виборів в США кандидатом, який набрав 80 мільйонів голосів виборців. Суспільство бажало змін в зовнішній політиці США, а також щодо питання врегулювання ситуації з COVID-19. Більшість була також невдоволена результатами попередніх виборів в США. Також діючий президент залучився великою підтримкою 44 президента, якого дуже поважають американці.</p>

Отже, в таблиці прописано яким чином вдалося отримати голоси від виборців Б.Обамі, Д. Трампу та Дж. Байдену. Вагомим фактором можна

вважати релігію, не дивлячись на наявність історично-складеної традиції, що представники різних конфесій як правило голосують за Республіканську партію, можна побачити, що на виборах 44 та 46 президентів це правило не діяло. Адже як правило виборець звертає увагу саме на особисті якості кандидата, та на його віросповідання.

Американська політична культура не є монолітною. Вона складається з різних субкультур. Тому важливо звертати увагу на те кому вони надають перевагу. Для національних меншин завжди було важливо голосувати за демократів, так як ті завжди відстоювали їх права. Так склалося і цих останніх виборчих кампаніях. Національні меншини, афроамериканці, латиноамериканці та інші надавали велику перевагу саме демократам. Хоча важливо відзначити значну кількість голосів і за республіканця.

У цілому, аналізуючи останні виборчі кампанії можна прослідкувати факт відсутності застою влади. Адже, кожен новий президент змінює курс державної політики, аналізує проблеми минулих президентів та робить висновки, на основі яких і будує свою передвиборчу кампанію. Постійне оновлення державної влади, таким чином, гарантує стабільність політичної системи та відсутність державних переворотів.

ВИСНОВКИ

Питання виборів для Сполучених Штатів Америки завжди було №1. Вільне голосування є найважливішим політичним правом в США. Сполучені Штати за роки своєї незалежності досягли великих успіхів у захисті та розширенні виборчих процесів.

Американці переконані в тому, що голосування – найкращий спосіб висловити свою думку з приводу тих чи інших державних питань. Голосування дає громадянам можливість брати участь у процесі прийняття рішень, що впливає власне на життя суспільства.

Але, просто, віддати свій голос на виборах не достатньо. Важливо аби виборець робив це свідомо, розуміючи при цьому всю державну систему. Тому тут важливим фактором при голосуванні є вплив політичної культури та свідомості.

У процесі дослідження впливу політичної культури та свідомості на перебіг президентських виборів в США, було з'ясовано теоретичні засади політичної культури та свідомості, вказано основні причини стабільності політичної культури в США, проведено аналіз виборчих кампаній в США з 2008 по 2020 роки, встановлено відмінності виборчих кампаній, та показано безпосередній вплив політичної культури та свідомості на політичний вибір в США.

По-перше, політична культура та свідомість нині викликає чималий інтерес з боку як дослідників так і звичайних людей. Наявність сформованої політичної культури в суспільстві характеризує велику ступінь довіри народу до влади та існування певних сформованих традицій. Політична культура, як і політична свідомість тісно пов'язана з питанням демократії та демократичних процесів. Політична культура є безпосереднім надбанням суспільства (наприклад країни, регіону, нації).

По-друге, Сполучені Штати Америки – країна зі сформованою політичною культурою та свідомістю, що відрізняється своїми традиціями,

цінностями та ідеями. Американська політична культура і свідомість засновані на демократичній концепції активного громадянства. Основною метою політичної культури в США, є надання гарантії дотримання індивідуальних прав, справедливого процесу виборів і ефективного контролю за їх проведенням. Тому сутність американської політичної культури полягає в дотриманні умов чесної конкуренції, а також балансу між поглядами та ідеологіями соціальних груп і етнічних спільнот.

По-третє, останні три президента США запам'яталися своїми виборчими кампаніями. Барак Обама, Дональд Трамп, Джозеф Байден – всі вони увійшли в історію президентських виборів. Їхні виборчі кампанії мали велике значення та вплив на зміну політичних процесів у державі. Б. Обама запам'ятався тим, що став єдиним темношкірим президентом за всю історію США. Його президентський термін випадав на велику міжнародну економічну кризу, тому його виборча кампанія була зосереджена саме на питанні відродження економіки. Д. Трамп, на момент обрання відзначився тим що був найстаршим президентом, наразі його рекорд побив Джо Байден. Після двох термінів президентства Б.Обами, Д.Трамп сконцентрував свої зусилля на відродженні американської ідентичності та збереженні традицій, як справжній республіканець.

Хоча за результатами прямих виборів він не переміг, за виборчою системою США він отримав свою перемогу, і сподівався вибороти ще 2 термін президентства. Але, йому на зміну прийшов Дж. Байден, який критикував політику Д.Трампа на міжнародній арені, через його не дотримання міжнародно-правових норм. Джо Байден у своїй виборчій кампанії приділив велику увагу національним меншинам, через що отримав рекордну кількість голосів.

Як результат можна сказати, що всі 3 президента відрізнялися в своїх передвиборчих кампаніях, вони намагалися аналізувати проблеми своїх попередників та оновити державну владу в країні.

По-четверте, в ході дослідження впливу політичної культури та свідомості на перебіг останніх виборчих кампаній, у результаті порівняльного аналізу за трьома критеріями: голосування людей різних релігійних конфесій; голосували національні меншини та чим керувалися виборці, які віддали свій голос за кандидата.

Як висновок можна твердити, що національні меншини традиційно надають більшу перевагу демократам. Поте, варто зазначити про чималу кількість голосів за Д.Трампа в 2020 році.

Представники різних релігійних конфесій, традиційно, голосують за республіканців, через їх консерваторські погляди, але варто відзначити, що Б.Обама та Дж. Байден під час своїх виборчих кампаній заручилися великою підтримкою з боку даної аудиторії США.

Взагалі вибори в США – це завжди непередбачуваний результат. Громадяни йдуть на вибори свідомо і не вагаючись, віддають свій голос. Варто зазначити, що у США відсутнє таке явище як застій державної влади. Це через свідомий вибір і розуміння політичних процесів у державі. Вся виборча система є продуманою і виключає можливості узурпації влади.

Як висновок – політична система Сполучених Штатів є стабільною через налагоджений процес взаємодії індивіда та держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Климкова І.І., Остапенко М.А. Вибори і виборчі системи: навч. посіб. Київ: Видавничий дім «Персонал», 2011. 160 с.
2. Загальна декларація прав людини: Прийняття від 10.12.1948 № 995_015 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text (дата звернення: 05.04.2021).
3. Ключковський Ю.Б. Виборчі системи та українське виборче законодавство: монографія. Київ, 2011 URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_low/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=VFEIR&P21DBN=VFEIR&Z21ID=&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=DOS%2FRE0000110.PDF (дата звернення: 19.04.2021).
4. Цокур Є.Г. Вибори у сучасному світі: збереження демократії чи прикриття її руйнації. 2020. URL: <https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/3998> (дата звернення: 20.04.2021)
5. Чупрін Р. В. Гібридні виборчі системи в сучасному світі: основні різновиди та тенденції застосування на загальнонаціональному рівні: Вісник НТУУ «КПІ», 2016. URL: <http://visnyk-ppsp.kpi.ua/article/view/119154>
6. Михальченко М., Самчук З. Виборчі системи: Зарубіжний досвід. Порівняльний аналіз Європейських виборчих систем. 280 с.
7. Юрченко Є.О. Американські виборчі технології на світовій арені: Вісник Академії адвокатури України, 2009. 173 с
8. Георгізова І.Л. Виборча система в США: переваги та недоліки: Науковий вісник Ужгородського національного університету, 2013. 120с URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/853> (дата звернення: 20.03.2021)
9. Виборча система США: правила і процедури, недоліки і переваги URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/27566255.html> (дата звернення: 29.03.2021)

10. Моренчук А.А. Особливості президентських виборів у США: Актуальні проблеми країнознавчої науки : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. м. Луцьк, 2016 р. 84-88 с.
11. Початок підготовки до виборів у США: що таке «кокуси» і яке це має значення URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/ssha-pidhotovka-do-vyboriv/30414801.html> (дата звернення: 03.04.2021)
12. Паламаренко М. Республіканська та Демократична партії у політичній системі США: сучасний стан та перспективи розвитку : Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку, випуск 17, 2006. 94-99 с.
13. Передача влади у США: традиції, загрози і можливі наслідки президентських виборів URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/peredacha-vlady-u-ssha/30880344.html> (дата звернення: 05.04.2021)
14. Політична культура: суть, зміст, типологія, шляхи формування URL: <http://lua.pp.ua/1/218230.html> (дата звернення: 10.04.2021)
15. Політична свідомість і політична культура: Лекційні матеріали URL: [https://arm.naiu.kiev.ua/books/politolog\(2018-11-14\)/lec/lec8.html](https://arm.naiu.kiev.ua/books/politolog(2018-11-14)/lec/lec8.html)
16. Новікова Н. Є. Особливості формування політичної культури собистості в умовах трансформації суспільствана прикладі України 67-71 с. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/10286/Novikova_Osoblyvosti_formuvannia_politychnoi.pdf(дата звернення: 15.04.2021)
17. Швидак О.М., Сівцова Н.А. Політична свідомість як фактор політичної діяльності URL: <http://eprints.zu.edu.ua/724/1/01shompd.pdf>
18. Політологічний енциклопедичний словник: вид. Генеза. м. Київ 395 с.
19. Кокорська О., Кокорський В. Політична культура: теоретико-методологічні проблеми: Видання НаУКМА. 2002. URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/9035>(дата звернення: 11.04.2021)
20. Золін А. Політична субкультура як частина загальної культури суспільства: м.Київ, 2007 74-81с.

21. Політична свідомість як форма суспільної свідомості: поняття та структура URL: https://studopedia.su/13_60913_politichna-svidomist-yak-forma-suspilnoi-svidomosti-ponyattya-ta-struktura (дата звернення: 19.04.2021)
22. Бурдяк В.І., Ротар Н.Ю. Політична культура, ідеологія, психологія: Навч. посіб. м.Чернівці, 2006 104 с.
23. Даниленко Л.І. Теоретико-методологічні засади розвитку державного управління виборчим процесом: дис. канд. Наук з держ.управ.:25.00.01/ Нац. Академія держ. управ. при президентові України. Київ, 2016. 221 с.
24. Остапенко М.А. Політична культура суспільства: навч. посібник. м.Київ, 2008. 93 с.
25. Ліхневська Т.А. Громадянське виховання учнівської молоді США : автореф. дис. канд. пед. наук: ТНПУ ім. В. Гнатюка. М.Тернопіль, 2009. 20 с.
26. Агафонова Г. С. Роль політичного перформансу у виборчих кампаніях США: Сєверодонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2018. 248 с.
27. Герасіна Л. М. Культура політичного вибору як елемент правосвідомості громадян URL:https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/2871/1/Gerasina_17.pdf (дата звернення: 25.04.2021)
28. Береза С.В. Особливості політичної культури як частина загальної культури суспільства: сучасні виміри: Часопис Київського університету права. м.Київ, 2009. 15-19 с.
29. Стегній О.Г. Соціологічні підходи до вивчення типів політичної культури: Український соціум. 2015. 26-35 с.
30. Рудакевич О.М. Політична культура національних спільнот: теорія та методологія дослідження: монографія м.Тєнопіль, 2013. 352 с.
31. Президентські вибори США 2008 року URL: <https://artsandculture.google.com/entity2008/m024jvz?hl=uk> (дата звернення: 09.05.2021)

- 32 Президентські вибори в США – 2016 URL: <https://www.dw.com/uk/B0-2016/a-36270498> (дата звернення: 10.05.2021)
33. Вибори президента США: хто вони, конкуренти Трампа? URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-47474724> (дата звернення: 10.05.2021)
34. Вибори президента США (2012) URL: https://lb.ua/tag/10534_vibori_prezidenta_ssha_2012 (дата звернення: 10.05.2021)
35. Обаму переобрали президентом США URL: https://www.bbc.com/ukrainian/politics/2012/11/121107_usa2012_obama_world_leaders_az (дата звернення: 11.05.2021)
36. Вибори в США 2020: як Трамп змінив світ :BBC News Україна URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-54723073> (дата звернення: 11.05.2021)
37. Байден идет к победе: как проходят выборы президента США URL: <https://www.eurointegration.com.ua/rus/articles/2020/11/3/7116082/> (дата звернення: 13.05.2021)
38. Вибори в США: проголосувало вже 85 мільйонів американців URL: <https://www.dw.com/uk/vybory-v-ssha-proholosuvalo-vzhe-85-milioniv-amerykantsiv/a-55454126> (дата звернення: 13.05.2021)
39. Байден Джозеф:Президент США URL: <https://file.liga.net/persons/bayden-dzhozef> (дата звернення: 13.05.2021)
40. Вибори у США: найвища явка за 120 років URL: <https://www.dw.com/uk/rezultaty-vyboriv-u-ssha-donald-tramp-zaiavyv-pro-svoiu-peremohu/a-55489479>(дата звернення: 14.05.2021)
41. Конституція США URL: <https://constitutioncenter.org/media/files/RU-Constitution.pdf> (дата звернення: 14.03.2021)
42. Нагорна Л. Політична культура і культура політики: етичні аспекти: політичний менеджмент. 2009. 14-24 с.
43. Буряченко О.В. Політична культура та свідомість як чинник формування політичної партії: Регіональні студії. 2018. 13-16 с.

45. Рудакевич О. Імперативи національної політичної культури: Політичний менеджмент. 2010. 128-136 с.

46. Рудакевич О. Теоретико-методологічні засади дослідження національної політичної культури: дис. ...докт.політ.наук:23.00.01 м.Тернопіль. 2011. 420 с.

47. Almond G., Verba S. The Civic Culture. Political Attitudes and Democracy in Five Nations. Princeton, Princeton University Press, 1956.

48. Elazar D. The Generational Rhythm of American Politics

49. Lynn H. The Language of Politics and Political Culture in France, England, the

USA, and the Dutch Republic URL: file:///C:/Users/User/Downloads/3171-6558-1-PB.pdf (дата звернення: 29.04.2021)

50. Political Culture and Political Change in Western Europe and the USA: An American Perspective URL: <https://www.jstor.org/stable/44482298> (дата звернення: 29.04.2021)

51. Defining Political Culture URL: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/106591298804100303> (дата звернення: 23.04.2021)

52. Political Consciousness in the United States of America URL: <https://www.amazon.com/Political-Consciousness-United-StatesAmerica/dp/0714720623> (дата звернення: 13.05.2021)

53. Harker D. Political Consciousness but not Political Engagement: Results from a Service-Learning Study: Michigan Journal of Community Service Learning 2016. URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1137442.pdf> (дата звернення: 15.04.2021)

54. American government and politics in the information age : Political Culture URL: <https://open.lib.umn.edu/american-government/chapter/6-1-political-culture/>(дата звернення: 19.04.2021)

55. Rosenbaum W.A. Political Culture: Basic Concepts in Political Science. New York, Thomas Nelson Sons

56. Rosenbaum W. A. Political Culture: Basic concepts in political science
57. Swanson D., Mancini P. Politics, Media and Modern Democracy : N.Y.: Praeger, 1996. 288 p.
58. Bishop B. The Big Sort: Why the Clustering of Like-Minded America Is Tearing Us Apart. Boston: Houghton Mifflin, 2008.
59. Zurcher A. Five reasons Biden won the election URL: <https://www.bbc.com/news/election/us2020> (дата звернення: 20.04.2021)
60. United States Presidential Election of 2008 URL: <https://www.britannica.com/event/United-States-presidential-election-of-2008>(дата звернення: 25.04.2021)
61. 2008 Presidential Election URL: https://www.270towin.com/2008_Election/ (дата звернення: 05.05.2021)
62. Young Voters in the 2008 Election URL: <https://www.pewresearch.org/2008/11/13/young-voters-in-the-2008-election/> (дата звернення: 06.05.2021)
63. 2008 Electoral College Results URL: <https://www.archives.gov/electoral-college/2008> (дата звернення: 07.05.2021)
64. 2012 Presidential Election URL: https://www.270towin.com/2012_Election/ (дата звернення: 07.05.2021)
65. United States Presidential Election of 2012 United States government URL: <https://www.britannica.com/event/United-States-Presidential-Election-of-2012> (дата звернення: 07.05.2021)
66. The Generation Gap and the 2012 Election URL: <https://www.pewresearch.org/politics/2011/11/03/the-generation-gap-and-the-2012-election-3/> (дата звернення: 08.05.2021)
67. What We Can Learn About America from the 2012 Presidential Election By David Goldfield URL: <http://www.asjournal.org/58-2014/what-we-can-learn-from-the-2012-presidential-election/> (дата звернення: 15.05.2021)

68. US Election 2016 Results: Five reasons Donald Trump won URL: <https://www.bbc.com/news/election-us-2016-37918303> (дата звернення: 15.05.2021)

69. United States Presidential Election of 2016 URL: <https://www.britannica.com/topic/United-States-presidential-election-of-2016> (дата звернення: 15.05.2021)

70. Biden defeats Trump to win White House, NBC News projects URL: <https://www.nbcnews.com/politics/2020-election> (дата звернення: 15.05.2021)

71. This is democracy's day: Biden sworn in as 46th president of the United States URL: <https://www.theguardian.com/us-news/2021/jan/20/joe-biden-sworn-in-46th-president-inauguration> (дата звернення: 16.05.2021)

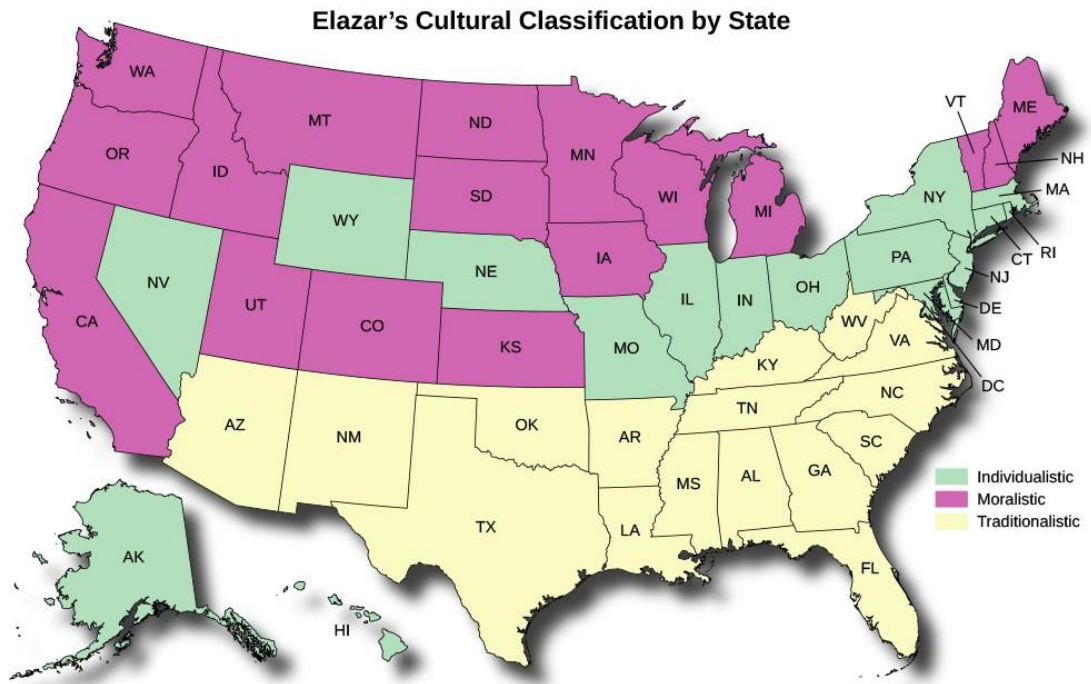
72. US election 2020 results URL: <https://www.9news.com.au/us-election> (дата звернення: 16.05.2021)

73. Election 2020: News, Candidates, Races, Analysis URL: <https://www.usatoday.com/elections/> (дата звернення: 16.05.2021)

74. President Biden: «This Is America's Day» URL: <https://www.usnews.com/topics/subjects/2020-presidential-election> (дата звернення: 18.05.2021)

75. Ivankevych E.I. US political consciousness and culture in the context of the 2020 election campaign. Polit. Challenges of Science Today: abstracts of XX I intern.conf. of high educ. Stud. and young scient. Kyiv: National Aviation University, 2021.

ДОДАТКИ

Додаток 1(рис.1) 30 с.